

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Innovative Leadership of School Administrators affecting High Performance

Organization of School in the Secondary Educational Service Area Office 21

เวียงวิวรรณ ท่ามูล และ ดร. วัลลภา อาริรัตน์

Viangvivut Tumtool and Dr. Wallapha Ariratana

1)สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon kaen University

2)รองศาสตราจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2)ระดับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง 3)ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง และ 4)เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จำนวน 56 โรงเรียน ประชากรทั้งหมด 1,771 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ครูผู้สอน จำนวน 272 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 317 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1)ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เมื่อนำมาเรียงลำดับพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความมีจริยธรรมและตรวจสอบได้(X_4) มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม(X_4) ด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม(X_6) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์(X_2) ด้านการบริหารความเสี่ยง(X_5) และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) ตามลำดับ 2)การเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาตามลำดับเป็นดังนี้ ด้านความสามารถในการรักษาบุคลากรที่เก่ง มีการปฏิบัติที่สูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลง และด้านความสามารถในการสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นด้านที่น้อยที่สุด 3)ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงอยู่ในระดับ “สูง” และ 4)ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง 4 ด้านได้แก่ ด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม(X_6) ด้านการบริหารความเสี่ยง(X_5) ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้(X_4) และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง(X_1) สามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

ในรูปคะแนนดิบ

$$i = 0.50 + 0.43(X_6) + 0.26(X_5) + 0.10(X_4) + 0.08(X_1)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$y = 0.46(Z_{x6}) + 0.29(Z_{x5}) + 0.13(Z_{x4}) + 0.01(Z_{x1})$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม องค์การที่ดสมรรถนะสูง

Abstract

The objectives of this research were to study level of the innovative leadership of school administrators, level of high performance organization, the relation between the innovative leadership of school administrators and high performance organization and study the innovative leadership of school administrators affecting the high performance organization of School in The Secondary Educational Service Area Office 21. The samples consisted of 45 administrators, 272 teachers, a total of 317 samples. A multi-stage sampling procedure was used to generate the samples. From 56 schools and 1,771 population under The Secondary Educational Service Area Office 21. Study tool was a questionnaire. Data was analyzed by using a computer program for calculating the frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient and for the stepwise multiple regression equation analysis method.

Research Result

1) Overview of innovative leadership indicated a "high" level of performance. When compared to each other, the highest performance was found with the ethical and accountability, following by teamwork and participation, climate of innovation organization, creativity, risk management and change in vision. 2) Overview of high performance organization indicated a "high" level. When compared to each other and considering the sequence is as follows: ability to talent management, ability to change and ability to created high performance works. 3) The relation between the four aspects of innovative leadership of school administrators; climate of innovation organization, risk management, the ethical and accountability and change in vision and high performance organization of school indicated a "high" level with statistical significance at the .05 level. 4) The four aspects of innovative leadership of school administrators could affect and predict 80% of the high performance organization of school with statistical significance at the .05 level. These could be formed as the regression equations of unstandardized score and standardized score as follows;

The Regression Equation of Unstandardized Score

$$i = 0.50 + 0.43(X_6) + 0.26(X_5) + 0.10(X_4) + 0.08(X_1)$$

The Regression Equation of Standardized Score

$$y = 0.46(Z_{x6}) + 0.29(Z_{x5}) + 0.13(Z_{x4}) + 0.01(Z_{x1})$$

Keyword: Innovative Leadership, High performance organization

บทนำ

การแข่งขันของประเทศต่างๆในโลกศตวรรษที่ 21 เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงไปด้วยปัจจัยที่ไม่อาจจับต้องได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้แก่ความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการค้าข้ามประเทศที่อาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อ ดังนั้นองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและปรับตัวให้มีจุดยืนมั่นคงระดับหนึ่งบนเวทีเศรษฐกิจฐานความรู้ ทั้งนี้การพัฒนานวัตกรรมน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนให้เข้มแข็งเพิ่มขึ้นได้ในระบบเศรษฐกิจสังคมโลกได้[12]ซึ่งผลจากการจัดการศึกษา

คนที่จะอยู่ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ จะต้องฝึกการสร้างสรรคและนวัตกรรม ให้เป็นมนุษย์แห่งการเรียนรู้ โดยการฝึกฝนที่ดีจะช่วยให้แหลมคม ฉับไว และอดทน คนที่มีทักษะนี้สูงจะได้งานที่ดีกว่า ชีวิตก้าวหน้ากว่า และจะทำประโยชน์ให้แก่สังคมและแก่โลกได้ดีกว่า ในโลกที่กำลังเปลี่ยนจากยุคความรู้เข้าสู่ยุคนวัตกรรม การฝึกฝนในการสร้างสรรคและนวัตกรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดหวังได้[6] จะเห็นว่าหน่วยงานหรือองค์กรที่จะมีประสิทธิภาพและ

บรรลุเป้าหมาย ต้องอาศัยการจัดการเชิงนวัตกรรมเป็นสำคัญซึ่งปัจจุบันผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องเผชิญปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการก็เช่นเดียวกัน จำเป็นจะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ มุ่งเน้นความแปลกใหม่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะผลักดันงานที่ปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จ

โรงเรียนก็เป็นหน่วยงานที่เปรียบได้กับองค์กรๆหนึ่ง เป็นการบริหารราชการอยู่ในระดับภาคปฏิบัติของการบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา[1] คือ มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ

ข้อบังคับ ของทางหน่วยงานต้นสังกัดในแนวเดียวกัน ผลสำเร็จจากการจัดการศึกษาไม่เท่ากัน โดยมีตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาจาก ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา(LAS) ผลทดสอบระดับประเทศ(O-net) และระดับสากลได้แก่ PISA โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษาหรือเป็นผู้นำครูในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสถานการณ์ศึกษาไทยในเวทีโลก ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีนวัตกรรมทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น[9]ซึ่งคุณภาพจากการบริหารจัดการพบว่าสถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมสูงในการจัดการศึกษามีเพียงร้อยละ 17 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของไทย เมื่อจัดลำดับแล้วถือว่าตกต่ำ โดยเมื่อพิจารณางบประมาณรายจ่าย ด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่อันดับ 52 จาก 57 ประเทศที่เข้าร่วมรับการประเมินสมรรถนะ ในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2552 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ในสัดส่วนที่สูง แต่ประสิทธิภาพการใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์ต่ำโดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับต่างๆ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านวิชาการน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้น การพัฒนา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างสูงยิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีการสร้างความเข้มแข็งต่อองค์กรคณะบุคคล ทั้งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเช่นกัน[7]

จากสภาพปัญหาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักในระดับปฏิบัติ ต้องเพิ่มความสามารถ เพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง(High Performance Organization) เพื่อผลักดันปรับตัวและหาทิศทางให้มีความสามารถเหนือคู่แข่งทั้งในระดับประเทศและระดับประเทศ เพื่อรองรับการเข้าสู่สมาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยการบริหารสถานศึกษาให้มีขีดสมรรถนะสูงนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับปรุง เปลี่ยนรูปแบบ หรือวิธีการปฏิบัติงานในสถานศึกษามีนวัตกรรมเป็นตัวช่วยขับเคลื่อนในการดำเนินการไปสู่เป้าหมาย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์การโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศในองค์การ การบริหารความเสี่ยง จริยธรรมของผู้บริหาร และการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ปัจจัยเหล่านี้ ที่ผู้นำต้องใช้เป็นกระบวนการสำคัญสำคัญในด้านการพัฒนาให้มีขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์การให้มากขึ้น ซึ่งองค์การต่างๆในประเทศไทย จำนวนมากที่หันมาให้ความสำคัญกับนวัตกรรม[5] ดังนั้นการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีขีดสมรรถนะสูงและเกิดความยั่งยืน ผู้นำจึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาสร้างขีดความสามารถของโรงเรียนเพื่อสร้างผลผลิตและแก้ไขปัญหา หรือ เพื่อการพัฒนาองค์การในการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มีพื้นที่รับผิดชอบ 2 จังหวัดคือ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่เป็นแนวยาวตามลำน้ำโขง 360 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) มีโรงเรียนในสังกัด 56 โรงเรียนในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษามัธยมศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น มีคุณภาพตามมาตรฐานสู่สากล แต่ผลการทดสอบระดับชาติ(Onet)พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษา 2555 ต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในระดับประเทศในทุกสาระการเรียนรู้[9]รวมทั้งการแข่งขันทักษะทางวิชาการในระดับประเทศที่ได้รับรางวัลชนะเลิศมีระดับน้อยเมื่อเทียบกับเขตการศึกษาอื่น ผลการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเชิงคุณภาพมีน้อย ซึ่งเกิดจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการเชิงนวัตกรรมหรือนำนวัตกรรมทางการบริหารมาใช้ในการจัดการศึกษาในระดับน้อยจึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้

บริหารสถานศึกษาในสังกัด มีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัด ว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้างมาเป็นแนวคิดในการบริหารโรงเรียนให้มีสมรรถนะสูง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของการศึกษาไทยในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
4. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ระดับการปฏิบัติตนของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทำงานบุคคลในองค์การเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษาวัดจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจากการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ การบริหารความเสี่ยง และ บรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม

2.องค์การขีดสมรรถนะสูง หมายถึง องค์การที่มีกระบวนการทำงานรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทันท่วงที สถานการณ์ที่เปลี่ยนไปงานบรรลุวัตถุประสงค์ มีคุณภาพงานเป็นเลิศเป็นและที่ยอมรับและเกิดความยั่งยืนวัดจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจากการรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ความสามารถในการสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูง ความสามารถปรับตัวในการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการรักษาบุคลากรที่เก่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จำนวน 1,771 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระได้แก่ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ การบริหารความเสี่ยงและบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม และตัวแปรตามได้แก่องค์การขีดสมรรถนะสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมกลั่นคั้นด้วยตนเองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% [2] ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Sampling) โดยลำดับแรกใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนแล้วจึงเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 56 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 29 แห่ง ขนาดกลาง จำนวน 18 แห่ง และขนาดใหญ่ จำนวน 9 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนจำนวน 272 คนและผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Five's Rating Scale) [3] ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Five's Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) จากการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป [13] พบว่าข้อคำถามทุกข้อโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.84-1.00 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.89

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังคมิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient :) ของครอนบาค (Cronbach) [13] และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหลังจากนำไปใช้จริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในระดับ “มาก” ทุกข้อ เมื่อนำมาเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ มีการปฏิบัติที่สูงสุดรองลงมาเป็นด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมและด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. ผลการศึกษาการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงได้เป็นดังนี้ ด้านความสามารถในการรักษาคนเก่งมีค่าสูงที่สุดรองลงมาเป็นความสามารถปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงและท้ายสุดเป็นความสามารถในการสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านทั้งด้านบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหาร

ความเสี่ยง ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงและด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนอยู่ในระดับ “สูง” ตามลำดับ

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน 4 ด้าน จากทั้งหมด 6 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ 0.89 นั่นคือ ด้านบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เข้าไปในสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.88 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง สามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาและ ระดับการปฏิบัติการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พร้อมทั้งหาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเพื่อนำมาสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เน้นผู้บริหารศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรมมีธรรมมาภิบาลที่ดีสอดคล้องกับหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี[1]

2. ระดับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยด้านความสามารถในการรักษาคณเฑาะว์มีค่าสูงสุด สอดคล้องกับรายงานประจำปี 2556 [10] เรื่อง ระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง ว่าข้าราชการที่มีศักยภาพสูง เป็นทรัพยากรที่สำคัญสูงสุดในองค์การ ดังนั้น การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูง ควรเน้นที่ทรัพยากรบุคคลเป็นลำดับต้นของการพัฒนาส่วนต่างๆ ในองค์การ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรมเป็นด้านที่มีค่าสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ [8] ว่าบรรยากาศด้านองค์การนวัตกรรมต้องมีการบริหารจัดการระบบและทรัพยากรต่างๆ ในองค์การให้ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าและรายได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์การอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ตัวแปรต้น 4 ตัว จากทั้งหมด 6 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณตั้งแต่ 0.87 ถึง 0.89 ดังนั้นด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านความมีจริยธรรมและตรวจสอบได้และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง สามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยการส่งเสริมให้ครูและชุมชน ร่วมกันทำยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติโดยการเน้นการทำงานร่วมกัน ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาและพัฒนางาน และจัดหาเครื่องมือและสร้างระบบสารสนเทศให้บุคลากรและนักเรียนใช้เพื่อเข้าถึงองค์ความรู้ รวมทั้งพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

2. การเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถสร้างงานที่มีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นโรงเรียนควรจะใช้ระบบการจัดการแบบใหม่ๆ ด้วยการใช้เทคโนโลยี และเพิ่มเครื่องมือหรือจัดหาเครื่องมือมาสนับสนุนให้เกิดการใช้เครื่องมือและสารสนเทศอย่างทั่วถึง จะส่งผลให้สามารถสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง พบว่า โรงเรียนที่จะเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนให้เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีจริยธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติตนของผู้บริหารตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดการองค์ประกอบเหล่านี้ในโรงเรียนให้เหมาะสมก็จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับและเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงโดยแยกขนาดของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2. ควรมีการพัฒนาตัวแบบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.); 2546
- [2] จตุภูมิ เขตจัตุรัส. การวิจัยทางการศึกษา: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]; 2555
- [3] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2554
- [4] ชีระ รุญเจริญ. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สกศ.; [2545]
- [5] พยัต วุฒิมรงค์. การจัดการนวัตกรรมการจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2555
- [6] วิจารย์ พานิช. วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์; 2555
- [7] วิทยากร เขียงกุล. สภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552: บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม. ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ; 2553
- [8] วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า. การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม:กรณีศึกษาองค์การที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต(การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ) คณะทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554
- [9] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ; 2556
- [10] สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน. รายงานประจำปีระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง. กรุงเทพฯ; 2555
- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. รายงานผลการปฏิบัติการประจำปี 2555; 2556
- [12] อรอนงค์ ใจจันวัฒนบูลย์. การพัฒนาตัวแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2553
- [13] สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์. สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัย. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์; 2542